

Lauka kursi putnu noteikšanā – *BirdID*: 2016 – jau trešo sezonu Latvijā!

OSKARS KEIŠS, oskars.keiss@lu.lv,
ANDRIS DEKANTS

Latvijas Ornitoloģijas biedrība 2016. gadā jau trešo gadu pēc kārtas organizēja putnu noteikšanas lauka kursus sadarbībā ar Nord Universitāti (Nord Universitet; līdz 2015. gada beigām tās nosaukums bija Nord-trendelāgas Koledža). Tālmācības programmu putnu noteikšanā ir izveidojis norvēģu ornitologs Dr. Magne Husbjijs (Magne Husby), patlaban tā tiek realizēta jau sešās Eiropas valstīs – Norvēģijā (kopš 2006. gada), Bulgārijā (2013), Latvijā (2014), Serbijā (2014), Lietuvā (2015) un Horvātijā (2016).

Lauka kursu galvenais mērķis ir uzlabot putnu noteikšanas spējas, lai brīvprātīgie varētu iesaistīties ligzdojošo putnu uzskaitēs. Pēc kursu pabeigšanas tiešsaistē pašā izvēlētajā laikā un vietā ir jānokārto divi putnu pazīšanas eksāmeni – attēlu un balsu eksāmens. Norvēģijā, lai piedalītos monitoringa uzskaitēs, šie eksāmeni ir obligāti. Katrs sekmīgs eksāmena (kaut viena) kārtotājs tiek pie T krekla, kā arī saņem 15 universitātes līmeņa kredītpunktus par katru eksāmenu, ko atzīst visas Norvēģijas augstskolas un tās augstskolas, ar kurām Norvēģijai ir oficiāla vienošanās par kredītpunktu pielāgošanu. Neoficiāli putnu pazīšanu katrs pats bez oficiālas pieteikšanās var izmēģināt interneta vietnē <http://www.birdid.no>. Tādējādi šajā interneta vietnē ikvienam ir iespējams veikt pašpārbaudes uzdevumu un dažādos sarežģītības līmeņos mācīties putnu izskatu un dziesmas.

Latvijā 2014. un 2015. gadā notika septiņas lauka kursu sesijas, bet 2016. gadā – astoņas sesijas nedēļas nogalēs: Ķemeros, Engurē, Lite-

1. TABULA. Audzēkņu skaits *BirdID* laukaursos Latvijā.

TABLE 1. Number of *BirdID* students in Latvia.

Gads	2014.	2015.	2016.	Kopā:
Pieteikušies	17	19	28	64
Ir kārtājuši eksāmenus līdz 31.12.2016.	12	15	22	49
Sekmīgi attēlu eksāmenā	12	15	20	47
Sekmīgi balsu eksāmenā	9	14	19	42

nē, Papē, Vestienā (tikai 2015. un 2016.g.), Mētrienā (tikai 2015.g.), Ropažos (tikai 2016.g.) un Skaistā (tikai 2016.g.). Kopā triju gadu laikā kursos ir piedalījušies 64 audzēkņi un eksāmenus kārtājuši 49, savukārt 47 no tiem vismaz vienā eksāmenā ir bijuši sekmīgi (1. tabula).

Salīdzinājumā ar kursu sākumu visi eksāmenu licēji savas putnu pazīšanas spējas ir statistiski būtiski uzlabojuši, piemēram, 2016. gadā attēlu eksāmenā pirms kursiem vidējais punktu skaits bija 22,3, pēc kursiem: 37,9 ($n=22$, $t=-3,85$, $p<0,001$). Vēl lielāks progress ir vērojams putnu balsu pazīšanā – pirms kursiem: 11,9, pēc kursiem: 33,4 ($n=22$, $t=-5,14$, $p<0,00005$). Tāpat kursu laikā tiek novērtētas putnu pazīšanas

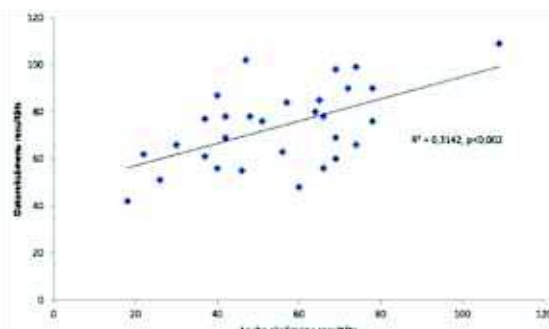
spējas lauka apstākļos 5 min. garos seansos. Pēc tam, salīdzinot šos datus ar tiešsaistes testu rezultātiem, var redzēt, ka korelācija ir statistiski būtiska (1. attēls), kas liecina, ka tiešsaistes tests atspoguļo reālās putnu pazīšanas prasmes. Jāpiebilst gan, ka lauka testa rezultāti parasti ir zemāki, jo putni ir ne tikai jāpazīst, bet arī jāatrod un jāierauga (jāsadzird), kas tiešsaistes eksāmenā netiek prasīts.

“Norvēģijas *BirdID*” lauka kursi ir regulāri – astoņas nedēļas nogales sākas marta beigās un beidzas jūlija sākumā, tā ir lieliska iespēja novērot Latvijas putnus un arī atpūsties pie dabas. Engurē mūs parasti sasilda arī Skaidrites Keišas vārītā zupa, par ko dalībnieki parasti ir sajūsmā. Dažās citās vietās vakarā ir iespējams iet pirti.

Foto: A. Majevskis

Kursu dalībnieki Litenē.

1. ATTĒLS. Sakarība starp putnu noteikšanas datoreksāmena un lauka eksāmena rezultātiem.
FIGURE 1. Correlation between online exam and field exam of bird identification.